

Viska gifter oss

FRÅGOR OCH SVAR OM KATOLSK VIGSEL

Bröllorestankar?

Om du och din blivande make/maka vill gifta er i Katolska kyrkan skall ni kontakta den katolska församling där kvinnan är bosatt och be att få komma på äktenskapsförberedelse. Adress och telefon till alla katolska församlingar i Sverige finns på www.katolskakyrkan.se Äktenskapsförberedelsen kan börja med att ni läser detta häfte och fortsätta med att ni träffar den som skall viga er för några samtal.

Det kan också finnas gemensamma träffar ni kan delta i. Det får ni veta när ni kontaktar församlingen. Det vanligaste i Katolska kyrkan i Sverige är att en präst förrättar vigseln och förbereder paret, men enligt latinsk rit kan en diakon också göra det.

Alla frågor ryms inte i detta häfte, men under äktenskapsförberedelsen finns möjlighet att ställa alla frågor och få svar på det man undrar över.

Imprimatur:
Stockholm den 14 februari 2012
+ Anders Arborelius ocd, biskop av Stockholm

© Katolska Pedagogiska Nämnden 2012
Grafisk form: Prinno Grafiskt Center, Malmö
Tryck: Exaktaprinting 2012
Tryckt med bidrag från Bonifatiuswerk
ISBN 978-91-978440-5-5

INNEHÅLL

- 5 Vad säger Katolska kyrkan om äktenskapet?
- 6 Vad säger Katolska kyrkan om människan?
- 7 Vad säger Katolska kyrkan om familjen?
- 8 Vad betyder det att äktenskapet är ett sakrament?
- 9 Finns det några villkor förknippade med att gifta sig katolskt?
- 10 Varför måste man komma på flera samtal innan man gifter sig?
- 10 Varför måste den som inte är katolik också tala med prästen?
- 12 Vilka dokument måste man ha med sig?
- 13 Hur långt i förväg måste man kontakta prästen/församlingen?
- 13 Kostar det något att gifta sig katolskt?
- 13 Kan man gifta sig katolskt fastän man inte har varit i kyrkan på länge?
- 14 Kan man gifta sig katolskt, fast i en annan kyrkobyggnad?
- 14 Kan en präst från ett annat samfund medverka vid vigseln?
- 14 Kan man be en präst från hemlandet att komma hit och viga?
- 15 Den blivande maken/makan bor i ett annat land, men äktenskapet skall ingås i Sverige. Hur gör man?
- 15 Om man vill gifta sig i ett annat land – hur gör man då?
- 17 Den ena parten har varit gift tidigare – kan man gifta sig katolskt?
- 17 Paret har redan barn tillsammans.
- 17 Vad händer om man inte kan få några barn?
- 17 Vad händer om man ångrar sig? Får man skilja sig?
- 18 Om man har varit tillsammans länge, gör det någon skillnad om man gifter sig?
- 19 Den blivande hustrun är gravid, bör paret gifta sig?
- 19 Får man gifta om sig om man är änka/änkling?
- 20 Hur ser Kyrkan på sexualiteten och preventivmedel?
- 22 Vad kan man göra för att hålla kärlekens låga brinnande i äktenskapet?

VAD SÄGER KATOLSKA KYRKAN OM ÄKTENSKAPET?

Katolska kyrkan skattar äktenskapet mycket högt. Det finns många kyrkliga texter som behandlar äktenskapet. I Katolska Kyrkans Katekes står att läsa om äktenskapet:

”Gud har skapat människan av kärlek. Han har också kallat henne till kärlek ... Människan är skapad till Guds avbild och likhet, och han är själv kärleken. Då Gud skapat man och kvinna blir deras ömsesidiga kärlek en bild av den absoluta och oförstörbara kärlek med vilken Gud älskar människan. Detta är gott, mycket gott i Skaparens ögon. Och den kärlek som Gud välsignar skall vara fruktbar och bli verklighet genom att man och kvinna gemensamt tar hand om skapelsen.”¹

Även Katolska kyrkans lagbok, den kanoniska lagen, skriver om äktenskapet:

”Genom äktenskapets förbund upprättar man och kvinna sinsemellan en gemenskap för hela livet. Denna är till sin natur ägnad makarnas bästa och till att föda och uppfostra barn.”²

¹ Jfr Katolska Kyrkans Katekes, KKK 1604

² Codex Iuris Canonici, CIC 1055§1

VAD SÄGER KATOLSKA KYRKAN OM MÄNNISKAN?

Katolska kyrkan anser att människan är till för att ge och ta emot kärlek. Den mänskliga individen är inte självtilräcklig, inte fullkomlig i sig själv, utan hon kan lära känna sig själv och uppnå helhet endast i gemenskap med andra. En sådan gemenskap blir till genom att människan sträcker sig utanför sig själv och ger av sig själv till andra. Kärlek är därför inte i första hand en känsla, utan är att vilja och att göra det goda för varandra. En människa får aldrig behandlas som ett redskap för att tillfredsställa någon annan. Hon måste accepteras och respekteras för sin egen skull, dvs. bemötas med kärlek.

Människans strävan efter helhet kommer särskilt tydligt till uttryck när det gäller förhållandet mellan mannen och kvinnan. Just eftersom mannen och kvinnan är olika kan de på ett särskilt sätt fullkomna varandra. Tillsammans och i gemenskap med varandra kan en man och en kvinna på så sätt uttrycka människans helhet.

VAD SÄGER KATOLSKA KYRKAN OM FAMILJEN?

Det är ur makarnas kärlek som familjen föds. Genom den kan barn bli till och utvecklas. I familjen kan de bli medvetna om sin värdighet som personer, om att de är älskade för sin egen skull. Äktenskapet skapar en särskild stabilitet i relationen mellan medlemmarna i familjen, med tydliga band av tillhörighet samt ett ömsesidigt beroende och ansvar.

Äktenskapet utgör grunden för familjen som i sin tur är den grundläggande enheten i samhället. Makarna utför en uppgift som är av avgörande betydelse för samhällets och mänsklighetens fortbestånd när de frambringar en ny generation människor och överför etiska, sociala och kulturella värden till den nya generationen. Äktenskapets värde är därför inte bara relaterat till makarna själva och deras barn, utan äktenskapet har också en viktig social dimension på grund av familjens betydelse för samhället.

VAD BETYDER DET ATT ÄKTENSKAPET ÄR ETT SAKRAMENT?

När två döpta personer, [oavsett vilken kyrka de tillhör], förenas i äktenskapet har Herren Kristus upphöjt detta förbundet till värdigheten av ett sakrament.³ När en människa döps i Faderns, Sonens och den helige Andes namn får hon ta emot den helige Ande som en gåva. Ett äktenskap med en eller mellan två odöpta ser Kyrkan som en naturlig, god gemenskap och en gudomlig gåva, men inte som ett sakrament.

Att äktenskapet är ett sakrament innebär att det är ett verksamt tecken på det oupplösliga kärleksförbundet som finns mellan Kristus och Kyrkan. Äktenskapets sakrament visar på och förmedlar Kristi nåd till makarna. Denna särskilda nådegåva är avsedd att fullkomna makarnas kärlek och att stärka deras oupplösliga enhet. Genom sin äktenskapliga kärlek kan makarna också samarbeta med Guds kärlek för att frambringa och vårda nytt mänskligt liv. Äktenskapets oupplöslighet, enhet och fruktsamhet får på detta sätt genom sakramentet en ny och djupare innebörd.

Den beståndsdel som konstituerar äktenskapet är det ömsesidiga och fullständiga samtycket mellan brud och brudgum till att ingå äktenskap. Detta samtycke som binder brud och brudgum till varandra når sin fullbordning i den handling då de båda blir "ett med varandra".⁴ Prästen eller diakonen som förrättar vigseln tar emot brudparets samtycke i Kyrkans namn och ger Kyrkans välsignelse.

³ Jfr Katolska Kyrkans Katekes, KKK 1601

⁴ Jfr KKK 1627

FINNS DET NÅGRA VILLKOR FÖRKNIPPADE MED ATT GIFTA SIG KATOLSKT?

I likhet med varje annat sakrament är också äktenskapet ett kärlekserbjudande från Gud. Det måste därför ingås av fri vilja, fritt och medvetet. Ett giltigt äktenskap förutsätter att makarna är fria att gifta sig, att de är medvetna om vad äktenskapet innebär och vad som är dess mål. Man och kvinna skall uteslutande tillhöra varandra och vara absolut trogna mot varandra. De skall leva så i sitt äktenskap att deras kärlek till varandra fördjupas mer och mer och de skall vilja ta emot barn, enligt Guds vilja och Kyrkans lära.⁵

⁵ Jfr *Att älska livet* – De nordiska biskoparnas herdebrev om äktenskap och familj 2005, 3.2.1

‘VARFÖR MÅSTE MAN KOMMA PÅ FLERA SAMTAL INNAN MAN GIFTER SIG?’

Det krävs en saklig och intensiv förberedelse för äktenskapet. Först måste de två som älskar varandra lära känna varandra grundligt, pröva hållbarheten i sin kärlek och växa i hängivenhet till varandra. Samtidigt måste de fördjupa sin kunskap om Kyrkans lära och ta del i det kyrkliga livet. Förberedelsen för vigseln har som mål en kyrklig fest, då äktenskapet ingås, en fest som även bör vara en församlingsangelägenhet.

Kyrkan vill försäkra sig om att de par som vill gifta sig katolskt är mogna människor, som vet vad de gör och vet vad äktenskapet innebär. Det gäller att förbereda sig både andligen och praktiskt, eftersom det katolska äktenskapet är ett livslångt åtagande och båda parter måste vara överens om att det är så man önskar leva. Ett katolskt äktenskap är ouplösligt. Det är en stor och helig gåva man ber om när man vill gifta sig, därför är förberedelsen viktig. Om både mannen och kvinnan är katoliker är det i kvinnans församling förberedelsen för äktenskapet skall ske.

‘VARFÖR MÅSTE DEN SOM INTE ÄR KATOLIK OCKSÅ TALA MED PRÄSTEN?’

Det som sagts ovan om förberedelsen gäller inte bara katoliker. Den som inte är katolik måste förstå vad ett katolskt äktenskap innebär. Vid förberedelsen ges tillfälle att ställa frågor om det som verkar främmande eller svårförståeligt. Det är därför viktigt att de blivande makarna deltar i denna förberedelse tillsammans.

VILKA DOKUMENT MÅSTE MAN HA MED SIG?

Hindersprövningsintyg som hämtas från det lokala skattekontoret. Intyget får inte vara äldre än fyra (4) månader på vigselfdagen. Efter vigseln skickar pastorsexpeditionen det med prästens underskrift till Skatteverket för civilrättslig registrering.

Den katolska parten behöver

- » *Status liber*, utfärdad tidigast sex (6) månader före vigseln, av den församling där man döptes (eller upptogs i Kyrkans fulla gemenskap). Av detta intyg framgår det att personen är fri att kunna gifta sig, och datum och plats för konfirmationen.

Den icke-katolska parten behöver

- » *Registerutdrag ur församlingsregistret*, om vederbörande är medlem i Svenska kyrkan, fås från den församling där man döptes. Om vederbörande inte tillhör Svenska kyrkan beställer man ett *utdrag ur kyrkoboken* från stadsarkivet, där kyrkböckerna nuförtiden är placerade. Av utdragen/intygen skall framgå datum, ort och helst vem som förrättade dopet. Är man inte döpt krävs tillstånd från biskopen för att få viga katolskt.
- » *Personbild* (inte personbevis!), utfärdad av Skatteverket. Där framgår tydligt om någon är eller har varit gift och om eventuella barn. Detta motsvarar för Kyrkan dokumentet om *status liber*.

Tänk på att det kan ta tid att få fram dessa papper, i synnerhet om dopförsamlingen finns utomlands. Vid samtalen kommer man att tillsammans fylla i de andra blanketter som behövs till vigseln. Man skall vara registrerad i den katolska församling där man bor för att gifta sig katolskt. Om man inte redan är registrerad, kan det ordnas under förberedelsen.

HUR LÅNGT I FÖRVÄG MÅSTE MAN KONTAKTA PRÄSTEN/FÖRSAMLINGEN?

Det viktigaste är att man kontaktar församlingen först, *innan* man bokar festlokal, biljetter och gör andra arrangemang för vigseln. Detta för att vara säker på att kyrkan och vigselförrättaren är tillgängliga den önskade dagen!

KOSTAR DET NÅGOT ATT GIFTA SIG KATOLSKT?

Själva vigselakten är självklart avgiftsfri. Kyrkan tar inte betalt för sakramenten. Det kan finnas en avgift för att få låna församlingens lokaler och om man önskar extra dekorationer. Om man väljer en präst från en annan församling, skall han ha ersättning för sina utgifter. Kyrkomusikerna bestämmer själva sin avgift. De flesta katolska församlingar har en begränsad ekonomi och är tacksamma för ett bidrag till blommor och underhåll av kyrkan.

KAN MAN GIFTA SIG KATOLSKT FASTÄN MAN INTE HAR VARIT I KYRKAN PÅ LÄNGE?

Är man inte konfirmerad, bör man tala med prästen om detta. En god förberedelse innan man gifter sig är att ta emot församlingens sakrament (bikt) och ta emot den Heliga kommunionen.

KAN MAN GIFTA SIG KATOLSKT, FAST I EN ANNAN KYRKOBYGGNAD?

De flesta kyrkor i Sverige tillhör Svenska kyrkan, som brukar låna ut sina kyrkor för katolska vigslar, men om ingen av paret tillhör den församlingen kan man neka eller be dem att erlägga en avgift. Detta bör ordnas tidigt, men tala först med den katolske prästen.

KAN EN PRÄST FRÅN ETT ANNAT SAMFUND MEDVERKA VID VIGSELN?

Ja, men äktenskapslöftena tas emot av den katolske prästen.

KAN MAN BE EN PRÄST FRÅN HEMLANDET ATT KOMMA HIT OCH VIGA?

Ja, men han måste ha delegation från platsens kyrkoherde och Kammarkollegiet för att kunna viga paret. Därför måste en sådan vigsel förberedas i mycket god tid.

‘DEN BLIVANDE MAKEN/MAKAN BOR I ETT ANNAT LAND, MEN ÄKTENSKAPET SKALL INGÅS I SVERIGE. HUR GÖR MAN?

Från hemlandet behövs ett

- » *Dopinty med status liber*, utfärdat tidigast sex (6) månader före vigseln, av den församling där man döptes. På dopintyget brukar det finnas information om konfirmation; annars skall den församling där konfirmationen har meddelats skriva ett intyg. Man bör ha deltagit i äktenskapsförberedelse eller kurs i hemlandet och bifoga intyg om detta.

OM MAN VILL GIFTA SIG I ETT ANNAT LAND – HUR GÖR MAN DÅ?

Kontakta först det aktuella landets ambassad eller konsulat för att få exakta informationer angående vigseln i det landet. Förberedelsen för vigseln i utlandet måste ske i Sverige (om paret bor där), i den församling där kvinnan är bosatt. Det tar längre tid att förbereda dokumenten för en vigsel i utlandet, så det bör planeras i mycket god tid.

‘DEN ENA PARTEN HAR VARIT GIFT TIDIGARE – KAN MAN GIFTA SIG KATOLSKT?’

Nej, då går det inte att inte gifta sig i Katolska kyrkan. Men om äktenskapet var ogiltigt, finns det kanske en möjlighet. Detta bör undersökas, vilket kan ta lång tid. Tala med prästen.

‘PARET HAR REDAN BARN TILLSAMMANS.’

Man kan gifta sig katolskt även om man redan har barn. Som katolik bör man döpa sina barn katolskt, ge dem en katolsk uppfostran och låta dem delta i församlingens trosundervisning.

‘VAD HÄNDER OM MAN INTE KAN FÅ NÅGRA BARN?’

Att upptäcka att man inte kan få barn tillsammans kan vara mycket smärtsamt. Ändå måste det betonas att barnlösa äktenskap är riktiga äktenskap. Sådana äktenskap understryker att barn är en gåva, inte en rättighet. Eftersom makarna är beredda att ta emot ett barn, att bli far och mor, kommer deras kärlek ändå fullt ut att bevara sin karaktär av självutgivelse. Kyrkan påminner de ofrivilligt barnlösa om att de kan utöva sitt föräldraskap på många sätt, till exempel genom att adoptera barn.

‘VAD HÄNDER OM MAN ÅNGRAR SIG? FÅR MAN SKILJA SIG?’

Kyrkan förutsätter att de som ber om en katolsk vigsel har tänkt igenom i förväg vad det innebär. Ett giltigt ingånget och fullbordat äktenskap kan ingen människa, inte ens påven, upplösa. Om det är omöjligt att fortsätta att leva tillsammans tillåter Kyrkan att man flyttar isär, men man är fortfarande gift i Kyrkans ögon.

OM MAN HAR VARIT TILLSAMMANS LÄNGE, GÖR DET NÅGON SKILLNAD OM MAN GIFTER SIG?

Genom att gifta sig säger paret förbehållslöst Ja till varandra. Enligt Kyrkans lära hör den sexuella samvaron hemma inom äktenskapet. Eftersom kroppen uttrycker hela den mänskliga personen är det inte bara sina kroppar som makarna ömsesidigt ger och tar emot, utan den sexuella akten omfattar hela mannens och kvinnans varelse som person. Men mannen och kvinnan kan bara ge sig helt till varandra som personer om de är helt oersättliga och outbytbara för varandra. Kärleken måste vara definitiv och slutgiltig. Denna karaktär kan kärleken endast få inom äktenskapet.

Mannen och kvinnan kan bara ge sig helt till varandra som personer om de är helt oersättliga och outbytbara för varandra...

‘DEN BLIVANDE HUSTRUN ÄR GRAVID, BÖR PARET GIFTA SIG?

Ja, men inte för att det väntar barn, utan för att det vill leva resten av sina liv tillsammans i ett katolskt äktenskap. Att gifta sig är ett beslut som man måste komma fram till utan tvång eller påtryckningar utifrån. Ibland kan det vara klokast att vänta med vigseln till dess barnet har fötts.

FÅR MAN GIFTA OM SIG OM MAN ÄR ÄNKÅ/ÄNKLING?

Ja, därför att äktenskapet varar tills döden skiljer paret åt.

HUR SER KYRKAN PÅ SEXUALITETEN OCH PREVENTIVMEDEL?

Meningen med det sexuella livet är att man skall dela sin kärlek, ansvarsfullt och hängivet. Liksom kärleken berör sexualiteten hela människans jag: kropp, själ, känslor – förmågan att älska en medmänniska och ge nytt liv. Sexualiteten kan återspegla den gudomliga kärleken i människan.

De två aspekterna – att fördjupa kärleken och att bli medskapare till nytt liv – kan inte skiljas från varandra, eftersom den sexuella gemenskapen då förlorar sitt fulla värde. Katolska kyrkan lär att sexuell samvaro hör hemma inom äktenskapet mellan man och kvinna, och att makarna skall vara öppna för att barn kan bli till. Barn är äktenskapets största gåva och de bidrar i hög grad till föräldrarnas bästa. Att föra det mänskliga livet vidare är det speciella uppdrag som Skaparen gett till alla äkta par. Kyrkan är emot preventivmedel, eftersom hon anser att båda aspekterna av den sexuella samvaron – villkorlös kärlek till varandra och öppenhet för barn – är lika viktiga. Man får därför inte genom preventivmedel förhindra möjligheten för barn att bli till. För att göra det möjligt för paret att planera sin familj lär Kyrkan makarna att utnyttja de naturliga cyklerna som ingår i fortplantningsfunktionen och endast ha intimt umgänge under de perioder som är ofruktsamma, så kallad naturlig familjeplanering, för att härigenom kunna kontrollera födelsen på ett sätt som inte alls strider mot de moraliska principerna.⁶

Om man vill lära sig mer om naturlig familjeplanering kan man gå in på www.familjeplanering.se. (en av kyrkorna oberoende hemsida).

⁶ Jfr Humanae Vitae, nr 16

VAD KAN MAN GÖRA FÖR ATT HÅLLA KÄRLEKENS LÅGA BRINNANDE I ÄKTENSKAPET?

Låta kärleken komma till uttryck i praktisk handling! Man brukar tala om ”kärlekens fem språk”:

- » att ge varandra bekräftande och uppmuntrande ord,
- » att ta sig tid att vara tillsammans,
- » att ge presenter,
- » att göra varandra tjänster,
- » att beröra varandra fysiskt.

Tänk också på: Människans hunger efter kärlek och gemenskap är större än vad en make/maka kan mätta. Bara Gud kan älska ovillkorligt och fullödigt. Mänsklig kärlek kan i bästa fall ge en aning om den kärlek som Gud först har älskat oss med.⁷

BILDKÄLLOR

Omslag: iStockphoto, Sid 3: iStockphoto, Sid 4: Marc Chagall, Le Mariage ©Photo Scala, BUS 2012, Sid 6-7: iStockphoto, Korset: ©Per Englund (Birgittasystrarnas kyrka, Vadstena), Sid 8-9, Joakim och Annas möte, ikon Jaroslav ca 1650, ©Nationalmuseum, Sid 10-11: iStockphoto, Sid 12-13: ©Per Englund (Heliga korsets församling, Eskilstuna), Sid 14-15: ©Per Englund, iStockphoto, Sid 16-17: iStockphoto, Sid 18-19: iStockphoto, Höga visan, Winchester Bible, 1100-talet, Sid 20-21: iStockphoto, Sid 22-23: iStockphoto

⁷ Jfr 1 Joh 4:19

Viska gifta oss

I detta häfte ges information om hur den Katolska kyrkan ser på äktenskapet, hur man praktiskt går till väga om man planerar en katolsk vigsel samt vilka förutsättningar som gäller för att kunna gifta sig i Katolska kyrkan. Häftet vänder sig både till par som planerar sin vigsel och till dem som av andra skäl är intresserade av katolsk äktenskapssyn.

